

HE laiksi eläinten hyvinvoinnista

Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Luonnos hallituksen esityksestä oli lausuntokierroksella 21.12.2017-28.2.2018. Lausuntoja pyydettiin yhteensä 118 viranomaiselta, järjestöltä, yritykseltä tai yhteisöltä. Ehdotus oli lausuttavana Lausuntopalvelu.fi-palvelussa, vaihtoehtoisesti lausunnon pystyi toimittamaan myös maa- ja metsätalousministeriön kirjaamoon. Lausuntokierroksesta ja kaikkien mahdollisuudesta lausua luonnoksesta tiedotettiin aktiivisesti lausuntokierroksen alkaessa ja myös sen kuluessa. Esitysluonnoksesta annettiin 385 lausuntoa. Lausunnot ovat kaikkien luettavissa Lausuntopalvelu.fi-palvelussa ja valtioneuvoston hankerekisterissä.

Yleisiä huomautuksia

Lausunnonantajat ovat suhtautuneet myönteisesti siihen, että eläinsuojelulaki korvataan kokonaan uudella lailla. Lain lähtökohtia ja tavoitteita on pidetty onnistuneina. Uusimman tutkimustiedon huomioimista ja eläimen olennaisten käyttäytymistarpeiden korostamista esityksessä on myös kiiteltä. Toisaalta monissa lausunnoissa on otettu kantaa siihen, että lakiluonnos on sisällöltään ristiriitainen eikä kaikilta osin noudata lakiluonnokseen kirjattuja yleisiä periaatteita. Toisaalta lakiluonnoksen on katsottu ottavan huomioon kotieläintuotannon kannattavuuden asettamat reunaehdot.

Lausunnonantajat ovat yleisesti kannattaneet emakoiden ja ensikoiden pitkäaikaisen tiineytyshäikeissä pitämisen kieltoa, muiden nautojen kuin lypsylehmien ja –hiehojen jatkuvan kytkettynä pitämisen kieltoa sekä kieltoa pitää hevosia pilttuussa karsinan sijaan. Kritiikkiä sen sijaan on esitetty siitä, ettei porsitushäkkejä eikä lypsylehmien ja –hiehojen jatkuvaa kytkettynä pitämistä ehdoteta kiellettäväksi. Lausunnoissa on esitetty myös paljon toiveita siitä, että lakiin kirjataan velvoite turvata eläinten jatkuva vedensaanti. Koirien ja kissojen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti on nostettu esiin monissa lausunnoissa ja toivottu sen säätämistä pakolliseksi.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että lakiluonnokseen sisältyy lukuisia sellaisia säännöksiä, joista voidaan antaa tarkempia säännöksiä asetuksella. Tarkempien säännösten puuttuessa on vielä osin epäselvää, millaisia muutoksia lain kirjaukset tulevat aiheuttamaan käytännön eläintenpidossa.

Yksityiskohtaisia huomautuksia

Yleiset säännökset

Lausunnonantajat suhtautuvat myönteisesti siihen, että lain tarkoituksena olisi eläinten kunnioituksen ja hyvän kohtelun lisääminen. Osa lausunnonantajista esittää, että eläimen itseisarvo tulisi lisätä pykälään yksityiskohtaisten perusteluiden sijaan. Osa lausunnonantajista pitää

puolestaan ehdotettua pykälää tarkoituksenmukaisempänä ja helpommin ymmärrettävänä ratkaisuna.

Lakiluonnoksen määritelmäsäännöksessä huomiota kiinnitettiin erityisesti luonnonvaraisen eläinlajin, pysyvän pitopaikan ja pysyvän eläinnäyttelyn määritelmiin. Luonnonvaraisen eläinlaji toivottiin joko poistettavaksi kokonaan tai sitä toivottiin tarkennettavan eri tavoin. Pysyvän pitopaikan määritelmää pidettiin vaikeasti tulkittavana. Pysyvän eläinnäyttelyn määritelmää pidettiin vaikeaselkoisena ja määritelmän suhdetta kotieläinpihaan toivottiin selkeytettävän. Lausunnoissa toivottiin myös luonnonvaraisten eläinlajien pidon rajoittamista pysyvissä eläinnäyttelyissä.

Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä

Jotkut lausunnonantajat esittivät, että lain yleisiin periaatteisiin kirjattu kielto eläinten hyvinvoinnin tarpeettomasta vaarantamisesta ulotettaisiin myös eläintiloihin luvattomasti tunkeutumiseen ja ehdottivat teon määrittelyä eläinten hyvinvointisäännösten rikkomiseksi. Eräissä lausunnoissa ehdotettiin, että eläinten pidossa ja kohtelussa tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta: jos on syytä olettaa tai on mahdollista, että eläimen hyvinvointi vaarantuu sen pitotavasta tai kohtelusta tai sille tehdyistä toimenpiteistä, näistä olisi varovaisuussyistä luovuttava. Näin olisi toimittava, vaikka eläimen hyvinvoinnin vaarantumisesta ei olisi olemassa tieteellistä näyttöä.

Sairaita, vahingoittuneita tai muutoin avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitoa koskevia säännösmuutoksia pidettiin tarpeellisina tarkennuksina nykytilanteeseen. Maakunnalle esitettyä velvollisuutta huolehtia maakunnan järjestämälle eläinlääkärin vastaanotolle tuodun sairaan tai vahingoittuneen luonnonvaraisen eläimen lopetuksesta pidettiin tarpeellisena uudistuksena, joka osittain virallistaa jo nykyisin käytössä olevia käytäntöjä. Eräissä lausunnoissa esitettiin velvollisuuden ulottamista koskemaan myös yksityisiä eläinlääkäreitä. Joissain lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että eläinlajin uhanalaisuus tulisi kirjata huomioon otettavana seikkana, kun päätetään eläimen hoidosta tai lopettamisesta. Joissain lausunnoissa toivottiin maakunnalle säädettävän lisäksi myös eläinten ensiapuun, hoitoon ohjaamiseen, pidempiaikaiseen hoitoon tai kuljettamiseen liittyviä tehtäviä.

Sallittujen eläinlajien pitoa koskevien eläinlajilistojen sisällyttämistä lakiin pidetään yleisesti myönteisenä ehdotuksena. Ehdotusta vastustetaan muutamissa lausunnoissa. Yleisesti positiivilistojen katsotaan ennaltaehkäisevän hyvinvointihaittoja rajoittamalla sellaisten eläinlajien pitoa, joille on vaikeaa järjestää niiden hyvinvointia tukevia olosuhteita ja hoitoa. Ehdotuksen katsotaan myös selkeyttävän valvontaa. Joissain lausunnoissa toivotaan, että tuotantoeläinten positiivilistaa laajennettaisiin sisällyttämällä siihen nisäkkäiden ja lintujen lisäksi myös listaus tuotantoeläiminä sallituista kala- ja matelijalajeista sekä muista selkärangkaisista eläinlajeista ja hyönteisistä. Lausunnoissa ehdotetaan myös turkiseläinten poistamista sallittujen tuotantoeläinten listalta. Monissa lausunnoissa tuodaan esiin turkiseläinten käyttäytymistarpeita ja ongelmia näiden toteutumisessa. Joissain lausunnoissa ehdotetaan muutoksia myös sirkuseläimiä koskevaan listaan. Sirkuksissa ja kiertävissä eläinnäyttelyissä sallittujen eläinlajien listaa ehdotetaan supistettavaksi siten, että eläinten pito näissä tarkoituksissa kielletään joko kokonaan tai ehdotettua eläinlajien kirjoa supistettaisiin. Sirkuseläinlistalta ehdotetaan poistettavaksi esimerkiksi kameli, dromedaari, laama, alpukka, nauta ja kissa. Eräissä lausunnoissa pidetään tärkeänä, että asetustasolla voitaisiin säätää niistä ulkomailla suoraan luonnosta pyydystetyistä eläimistä, joita ei saisi pitää seura- ja harrastuseläimenä. Asetustasolla säädettävään seura- ja harrastuseläinten positiivilistaan liittyen on esitetty epäilyjä siitä, onko akvaariokaloille tai matelijoille ylipäättään tarpeen tai mahdollista laatia positiivilistoja. Lisäksi esitetään toiveita siitä, että suoraan luonnosta pyydystettyjen

akvaariokalojen pitoa ei rajoitettaisi asetuksella. Eräissä lausunnoissa ehdotetaan, että lakiehdotukseen sisältyvä poikkeuslupamahdollisuus yksittäisen positiivilistan ulkopuolisen eläimen tai eläinlajin pitämiseen poistettaisiin kokonaan.

Ehdotetussa vastuu eläinten hyvinvoinnista-pykälässä todettaisiin vastuun eläinten hyvinvoinnista kuuluvan kaikille ja vastuun eläimen pidosta kuuluvan kuitenkin ensisijaisesti eläimen omistajalle ja pitäjälle. Osassa lausunnoista kannatetaan ehdotettua kirjausta kaikkien vastuusta, osassa sitä vastustetaan. Osassa lausunnoista toivotaan, että eläimen omistajan ja pitäjän vastuuta eläinten hyvinvoinnista tulisi korostaa. Oikeusministeriö on kiinnittänyt lausunnossaan huomiota siihen, ettei tavalliseen lakiin ole asianmukaista ottaa ehdotetun säännöksen kaltaisia julistuksenomaisia ja vaille konkreettista sisältöä jääviä vastuusäännöksiä. Ehdotettua kirjausta siitä, ettei alle kuuttatoista vuotta nuorempi lapsi voi olla yksin vastuussa eläimen hyvinvoinnista, pidetään yleisesti hyvänä uudistuksena. Pykälässä ehdotettua valvontaviranomaisen neuvontavelvollisuutta ja velvollisuutta ryhtyä tarvittaessa toimiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi pidetään myös yleisesti hyvinä uudistuksina. Toisaalta kiinnitetään huomiota siihen, että valvontaviranomaisille on turvattava riittävät resurssit ja neuvontavelvollisuuden myötä eläinten pitäjän ja omistajan vastuuta ei tule lieventää.

Eläinten kohtelu

Eläinten kohtelua koskevissa pykälissä hyvänä uudistuksena pidetään velvoitetta eläimen totuttamisesta käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin. Lausunnoissa esitetään, että eläimen käsittelyssä ja koulutuksessa olisi pyrittävä käyttämään eläimen lajityypillistä käyttäytymistä ja palkitsemalla tapahtuvaa positiivista vahvistamista. Eräissä lausunnoissa ehdotetaan, että eläimen jälkeläisten vieroituksesta olisi huolehdittava siten ja siinä iässä, että vieroituksesta aiheutuu sekä emon että jälkeläisten hyvinvoinnille mahdollisimman vähän haittaa. Eläinten värjäämisen kieltoa sen ulkonäön muuttamiseksi pidetään yleisesti myönteisenä uudistuksena. Kiellettyä eläinten kohtelua koskevien säännösten osalta lausunnoissa kiinnitetään paljon huomiota metsästykseen, kalastukseen ja koiraharrastuksen eri muotoihin. Useissa lausunnoissa esitetään kieltoa tai rajoituksia pyydystä ja päästä-kalastukseen sekä elävien kettujen käyttöön luolakoirien taipumuskokeissa. Useissa lausunnoissa kiinnitetään huomiota siihen, että koiran normaali koulutus tai koirien käyttö koiraharrastustoiminnassa ei lähtökohtaisesti aiheuta koirille pykälässä tarkoitettua liiallista rasitusta.

Ehdotettua kieltoa olla sukupuolilyhteydessä eläimen kanssa pidetään yleisesti hyvänä uudistuksena. Oikeusministeriö on kuitenkin kiinnittänyt lausunnossaan huomiota teon rangaistavuuteen. Oikeusministeriö pitää ongelmallisena sitä, että teko on rangaistava, vaikka siihen ei liittyisi vaaraa eläimen hyvinvoinnille.

Lausunnonantajat suhtautuvat yleisesti myönteisesti siihen, että eläimelle saisi tehdä kipua tai kärsimystä aiheuttavia toimenpiteitä vain eläimen hyvinvoinnin kannalta perustelluista tai lainsäädännössä erikseen hyväksytyistä syistä. Lausunnonantajat kannattavat myös eläimen ulkonäön tai käyttäytymisen muuttamiseen tähtäävät kipua ja kärsimystä aiheuttavien toimenpiteiden kieltoa. Joissain lausunnoissa toivotaan, että esityksen perustelutekstissä mainittaisiin koiranpentujen kannuskynsien poistaminen ja porsaiden kulmahampaiden katkaisu esimerkkeinä kielletyistä toimenpiteistä. Joissain lausunnoissa puolestaan toivotaan, että koiranpentujen kannuskynsien poistaminen säädettäisiin sallituksi metsästyskäyttöön tai muuhun aktiivikäyttöön käytettävillä koirilla. Eräissä lausunnoissa ehdotetaan, että sellaisten eläinten näytteillä pitäminen, kilpailuttaminen ja myyminen kiellettäisiin, joille on tehty ehdotetussa laissa kielletty toimenpide eläimen ulkonäön tai käyttäytymisen muuttamiseksi. Eräissä lausunnoissa

puolestaan ehdotetaan, että kilpailu- ja näyttelykieltoa ei tulisi soveltaa niihin metsästyskoiiriin, joiden häntä on typistetty ulkomailla kyseisen maan lainsäädännön sallimalla tavalla.

Vaimus kivunlievityksen käytöstä kivulioiden toimenpiteiden yhteydessä saa laajaa kannatusta. Monissa lausunnoissa on otettu kantaa siihen, millaista kivunlievitystä olisi edellytettävä eri eläimille tehtävien kivulioiden toimenpiteiden yhteydessä. Kivunlievityksen muodosta eri toimenpiteiden yhteydessä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lausunnoissa on kiinnitetty paljon huomiota porsaiden kirurgiseen kastraatioon. Useissa lausunnoissa on esitetty, että porsaiden kastraatioissa tulisi käyttää tulehduskipulääkkeen lisäksi myös muuta kivunlievitystä, kuten puudutusta.

Lausunnonantajat pitävät eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettujen välineiden ja laitteiden valmistajille, maahantuojille, maasta viejille, kuljettajille, kaupanpitäjille, tarjoajille, myyjille ja muille luovuttajille ehdotettua huolellisuusvelvoitetta tarpeellisena uudistuksena. Ehdotettua kiellettyjen välineiden ja laitteiden maahantuontia, valmistusta, luovutusta, käyttöä ja hallussapitoa koskevaa kieltoa kannatetaan. Erityisesti kannatetaan koirien sähköpantojen sisällyttämistä kiellettyjen laitteiden ja välineiden listaan. Lisäksi listalle ehdotetaan lisättäväksi eräitä välineitä, kuten hevosten niin sanotut imppauspannat. Joissain lausunnoissa toivotaan, että valvontaviranomaisella olisi mahdollisuus soveltaa ehdotettua pykälää harkintansa mukaan myös muihin kuin laissa tai sitä tarkentavassa asetuksessa säädettyihin laitteisiin ja välineisiin. Lisäksi ehdotetaan, että myös kiellettyjen laitteiden ja välineiden markkinointi tulisi kieltää.

Eläinten hoito

Lausunnonantajat pitävät eläinten olennaisten käyttäytymistarpeiden huomioon ottamista oikeana lähtökohdana eläimen hoitoa koskeville säännöksille. Joissain lausunnoissa ehdotetaan, että olennaisten käyttäytymistarpeiden listaan lisätään myös eläimen pesänrakennuskäyttäytyminen, jälkeläisten hoitotarve, ympäristön tutkimiseen liittyvä käyttäytyminen, leikkikäyttäytyminen sekä ruokailuun liittyvät tarpeet. Lajityypillisten tarpeiden lisäksi toivotaan, että koirien rodunomaiset tarpeet otettaisiin huomioon. Eräissä lausunnoissa eläinten hoitoa koskevia säännöksiä pidetään liian tulkinnanvaraisina. Huomiota kiinnitetään erityisesti siihen, että eläinten puhtauden valvonnan tulisi olla yhdenmukaista. Useat lausunnonantajat ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että eläinten tulisi päästä liikkumaan säännöllisesti ja riittävästi. Erityisesti on toivottu naudoille mahdollisuutta jaloitteluun ja laiduntamiseen. Joissain lausunnoissa on kiinnitetty huomiota siihen, että laumaeläimiä tulisi pitää ryhmissä.

Vaimus veden tai muun juotavan riittävästä saannista nousee esiin monessa lausunnossa ja ehdotus saa osakseen sekä kannatusta että vastustusta. Osa lausunnonantajista kannattaa ehdotettua muotoilua ja toteaa ehdotuksen ottavan huomioon eri eläinlajien tarpeet. Eri eläinlajien osalta vedensaannin vaatimuksia ehdotetaan tarkennettavan asetustasolla. Osa lausunnonantajista pitää säännöstä riittämättömänä ja toivoo, että eläimillä tulisi pysyvässä pitopaikassaan olla pääsääntöisesti jatkuvasti vettä saatavilla. Lausunnoissa korostetaan vedensaannin tärkeyttä hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Tarvittavista poikkeuksista jatkuvan vedensaannin vaatimukseen ehdotetaan säädettäväksi asetustasolla. Joissain lausunnoissa tuodaan esiin ”riittävän” tai ”sopivassa määrin” annetun veden saannin valvonnan vaikeus: tilanteissa, joissa riittämätön vedensaanti voidaan varmuudella todeta heti, eläin on kärsinyt janosta jo pitkään. Eräissä jatkuvan vedensaannin vaatimusta vastustavissa lausunnoissa puolestaan tuodaan esiin, että ammattitaitoinen valvontaviranomainen pystyy arvioimaan, onko eläintä pidetty janossa. Eräissä lausunnoissa todetaan, että käytännössä esimerkiksi koirien vedensaantia saatetaan tahallisesti rajoittaa niiden ulkoilutarpeen vähentämiseksi. Useassa lausunnossa veden tarpeen tyydyttämistä lumella tai jäällä

toivotaan tarkennettavan tai se toivotaan kokonaan poistettavaksi pykälän yksityiskohtaisista perusteluista. Ehdotettua muutosta, jonka mukaan eläimen tulisi saada sopivassa määrin ravintoa riittävän määrän sijaan pidetään tarpeellisena. Joissain lausunnoissa ehdotetaan, että laissa kielletäisiin ainakin elävien selkärankaisten eläinten käyttö syöttinä tai toisen eläimen ravintona.

Lakiehdotuksen mukaan hoidossa olevan eläimen hyvinvointi olisi tarkastettava vähintään kerran päivässä silloin, kun eläin on ihmisen välittömässä valvonnassa tai tavoitettavissa. Osa lausunnonantajista ehdottaa joko kaikkien ihmisen hoidossa olevien eläinten päivittäistä tarkastamista tai tarkempaa sääntelyä siitä, millaisissa pitopaikoissa pidettäviä eläimiä päivittäinen tarkastusvelvollisuus ei koskisi. Huomiota kiinnitetään myös siihen, että erityistä tarkkailua vaativia eläimiä, kuten heikkokuntoisia tai pian synnyttäviä eläimiä, ei tulisi pitää sellaisissa pitopaikoissa, joita ei kyetä tarkastamaan päivittäin.

Lausunnonantajat pitävän hyvänä tarkennusta, jonka mukaan sairaan tai vahingoittuneen eläimen hoidossa tulee pyrkiä turvaamaan eläimen toimintakyky ja elämänlaatu.

Eläinten jalostusta koskevan tavoitteita pidetään hyvinä ja pykälään ehdotettuja tarkennuksia tarpeellisina. Myös eläinten omistajan tai pitäjän velvollisuutta estää pitämiensä nisäkkäiden hallitsematon lisääntyminen pidetään tärkeänä uudistuksena. Samalla lausunnonantajat ovat esittäneet epäilyjä siitä, miten kieltoja kyetään käytännössä valvomaan. Useissa lausunnoissa on toivottu, että jalostuksesta annettaisiin tarkempia säännöksiä asetustasolla. Joissain lausunnoissa esitetään, että eläinlääkäreille olisi säädettävä ilmoitusvelvollisuus sellaisista kirurgisista toimenpiteistä, jotka on jouduttu tekemään eläimen perinnöllisten vikojen takia. Samalla kiinnitetään huomiota siihen, että toimiakseen ilmoitusvelvollisuus edellyttäisi myös eläinten pakollista tunnistusmerkintää ja rekisteröintiä. Lausunnoissa on tehty paljon ehdotuksia pykälän ja sen yksityiskohtaisien perusteluiden tarkentamiseksi.

Lausunnonantajat suhtautuivat yleisesti myönteisesti siihen, että löytöeläinten kuljettaminen talteenottopaikkaan säädettäisiin maakunnalle tehtäväksi. Lausunnoissa kannatettiin myös löytöeläinmäärien tilastointivelvollisuutta sekä velvollisuutta tunnistusmerkinnän tarkistamiseen ja eläimestä ilmoittamiseen esimerkiksi internetsivuilla. Löytöeläinten säilytysaikaa ehdotetaan luonnoksessa lyhennettäväksi 15 päivästä 10 päivään. Varsin moni lausunnonantaja on tuonut esiin, että löytöeläinten säilytysvelvollisuuden lyhentäminen on hyväksyttävissä vain, jos samaan aikaan säädetään koirien ja kissojen pakollisesta tunnistusmerkinnästä ja rekisteröinnistä. Pakollinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti nopeuttaisi löytöeläinten palautumista omistajilleen ja lisäisi vastuullista eläintenpitoa. Se vaikuttaisi todennäköisesti myös kissojen arvostukseen ja vähentäisi löytökissojen suurta määrää. Lausunnoissa tuodaan esiin myös pakollisen tunnistusmerkinnän ja rekisteröinnin myönteisiä vaikutuksia hyvinvointilainsäädännön valvontaan. Tunnistusmerkintä ja rekisteröinti helpottaisi muun muassa pentutehtailun, eläinten hylkäämisen, eläintenpitokieltojen valvonnan ja kielletyn jalostuksen valvontaa.

Kieltoa ottaa luonnonvaraisia eläimiä elätettäväksi laajennettaisiin koskemaan kaikkia selkärankaisia eläimiä nisäkkäiden ja lintujen sijana. Lausunnonantajat kannattavat ehdotusta, mutta monissa lausunnoissa ehdotetaan lisäksi, että kielto tulisi laajentaa koskemaan myös ulkomailta suoraan luonnosta pyydystettyjä eläimiä. Loukkaantuneiden tai muutoin avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoidon tarkempaa sääntelyä kannatetaan yleisesti. Hyvänä uudistuksena pidetään myös sitä, että avun tarpeessa olevien luonnonvaraisten eläinten hoito olisi jatkossa ilmoituksenvaraista toimintaa. Osa lausunnonantajista kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että luonnonvaraisten eläinten hoitotoiminta on pitkälti vapaaehtoisten toimijoiden varassa. Eläinten lopetuksesta aiheutuneiden kustannusten lisäksi lausunnoissa ehdotetaan muun muassa eläinten

kuljetuksesta ja ensiavusta aiheutuvien kustannusten korvaamista maakunnan tai valtion varoista. Lisäksi ehdotetaan julkisin varoin kustannettavan luonnonvaraisten eläinten hoitolaverkoston perustamista.

Eläinten pitäjien ja muiden hoitajien pätevyysvaatimuksia koskevaa säännöstä pidetään lähtökohtaisesti kannatettavana. Lausunnoissa kuitenkin toivotaan, että etenkin pätevyysvaatimuksia ja eläinten hoitajien riittävää määrää tarkennettaisiin joko laissa tai asetuksessa. Joissain lausunnoissa kiinnitetään huomiota siihen, että vaatimusten tulisi koskea myös muun muassa eläinten kouluttajia.

Lausunnonantajat kannattavat ehdotusta, jonka mukaan ammattimaisesti tai muuten laajassa mitassa eläimiä pitävän tulisi varautua häiriötilanteisiin, kuten tulipaloihin ja sähkökatkoksiin. Osa lausunnonantajista pitää kuitenkin vaadittua varautumisen tasoa epäselvänä. Osa lausunnonantajista toivoo, että lainsäädäntöön kirjataan vaatimus automaattisista palohälytysjärjestelmistä tai sammuksjärjestelmistä niihin tiloihin, joissa pidetään suuria eläinmääriä.

Eläinten pitopaikka

Eläinten pitopaikkojen turvallisuuden osalta lausunnonantajat ovat kiinnittäneet huomiota ehdotettuun säännökseen, jonka mukaan eläimiä olisi pyrittävä suojaamaan myös pedoilta. Useat lausunnonantajat ovat tuoneet esiin, että omistajan mahdollisuudet suojata eläimiään pedoilta ulkokasvatuksen tai laiduntamisen yhteydessä ovat käytännössä rajalliset. On esitetty myös epäilyksiä siitä, että velvoite pedoilta suojaamiseen vähentäisi eläinten ulkona pitoa.

Monissa lausunnoissa on kiinnitetty huomiota eläinten pysyviä pitopaikkoja koskeviin säännöksiin. Useissa lausunnoissa pysyviä pitopaikkoja koskevia yleisiä vaatimuksia pidetään hyvinä. Hevosten ja muiden nautojen kuin lypsylehmien ja hiehojen jatkuvan kytkettynä pidon kieltämistä kannatetaan yleisesti. Kritiikkiä sen sijaan esitetään ehdotetuista poikkeuksista, jotka koskisivat maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen jatkuvaa kytkettynä pitoa sekä emakoiden ja ensikoiden pitoa porsitushäkeissä. Lausunnoissa kiinnitetään huomiota siihen, että mainitut pitomuodot rajoittavat voimakkaasti eläinten liikkumista, kehonhuoltoa, sosiaalista kanssakäymistä sekä muuta lajityypillistä käyttäytymistä eivätkä ne siten noudata lain yleisiä periaatteita. Joissain lausunnoissa ehdotuksia kuitenkin myös kannatetaan.

Parsinavetoiden kieltoa siirtymäajalla toivotaan. Monissa lausunnoissa tuodaan esiin jatkuvan kytkettynä pitämisen aiheuttamia hyvinvointihaittoja naudoille, kuten kehonhoidon vaikeutuminen ja liikunnantarpeen patoutuminen. Vedotaan myös siihen, että pitkä siirtymäaika ei aiheuttaisi lisäkustannuksia tuottajille. Toisaalta osassa lausunnoista kannatetaan sitä, ettei parsinavetoita kielletä siirtymäajallakaan. Tuodaan esiin, että maatalouden rakennekehitys johtaa jatkossa parsinavetoista luopumiseen. Parsinavetakiellon pelätään myös aiheuttavan ennen aikaista tuotannosta luopumista. Monissa lausunnoissa ehdotetaan talviaikaisen jaloittelun ja kesäaikaisen laidunnuksen lisäämistä parsinavetoissa pidettäville eläimille.

Tiineytyshäkkien pitkäaikaisen käytön kieltämistä siirtymäajalla kannatetaan yleisesti. Sen sijaan tiineytyshäkkien käytön sallimista jatkossakin neljän päivän ajan tiineytyksen yhteydessä vastustetaan. Ehdotetaan joko säännöksen poistamista tai ajan pidentämistä 10 päivään. Säännöksen poistamista perustellaan sillä, ettei kiinnipidolle ole tieteellisiä perusteluita lisääntymisfysiologian näkökulmasta katsottuna. Eläimen lajityypillisen käyttäytymisen ja fysiologian näkökulmasta parempi vaihtoehto olisi yhdistää emakot ryhmään heti vieroituksen jälkeen. Lisäksi tuodaan esiin, että ryhmän muodostumiseen liittyvä stressi neljä päivää siemennyksen jälkeen on haitallista

kehittyville alkioille ja emakoiden tiinehtymiselle. Kiinnipitoajan pidentämistä 10 päivään perustellaan myös ryhmään yhdistämisen aiheuttamalla stressillä ja tämän haitallisesta vaikutuksesta tiinehtyvyyteen, jos yhdistäminen tehdään neljä päivää siementämisen jälkeen. Joissain lausunnoissa todetaan, että kiinnipidon rajoittaminen neljään päivään aiheuttaisi emakoille ja ensikoille yhden ylimääräisen ryhmään siirron ja siten ylimääräistä stressiä.

Porsitushäkkien kieltämistä siirtymäajalla esitetään monissa lausunnoissa. Porsitushäkkien kieltämistä perustellaan sillä, että häkissä pito estää pesänrakennuskäyttäytymistä ja voi aiheuttaa turhautumista ja stereotyyppistä käyttäytymistä, jalkaongelmia ja ihotulehduksia. Lausunnoissa tuodaan myös esiin, että toimivilla karsinaratkaisuilla ja hyvällä ammattitaidolla vapaaporsituksessa päästään samoihin tuotostasoihin kuin häkkituotannossa. Toisaalta joissain lausunnoissa kieltoa vastustetaan. Porsitushäkkien kieltoa vastustavat lausunnonantajat perustelevat kantaansa muun muassa sillä, että tieteellinen tutkimus ei tue porsitushäkeistä luopumista porsaiden turvallisuuden vuoksi.

Eläinten luovutus

Eläimen luovutuksen yhteydessä annettavista tiedoista ehdotetaan säädettävän nykyistä tarkemmin. Lausunnonantajat kannattavat ehdotusta yleisesti. Joissain lausunnoissa ehdotetaan, että eläintä luovutettaessa sen mukana olisi annettava kirjalliset hoito-ohjeet. Ehdotettuja eläinten luovutukseen liittyviä uusia rajoituksia pidetään hyvinä ja tarpeellisina. Eräissä lausunnoissa esitetään lisärajoituksia eläinlajien myyntiin eläinkaupoissa sekä myös eläinten esittelyyn tarkoitetuissa yleisötapahtumissa. Joissain lausunnoissa esitetään rajoituksia myös muun muassa eläinten myyntiä koskevaan ilmoitteluun sekä tunnistusmerkitsemättömien ja rekisteröimättömien kissojen ja koirien myyntiin.

Eläinkilpailut ja -näyttelyt

Eläinkilpailuita ja -näyttelyitä koskevien säännösten osalta pidetään hyvänä sitä, että eläinkilpailuiden ja -näyttelyiden järjestäjien velvollisuuksista säädettäisiin ehdotuksessa nykyistä selkeämmin. Myös mahdollisuutta valvoa eläinkilpailuita ja -näyttelyitä ilman epäilyä rikkomuksista pidetään tarpeellisena. Etenkin koiraharrastajat tuovat esiin huolensa siitä, että lainsäädännöllä rajoitettaisiin koirien käyttökokeita. Monet lausunnonantajat toivovat lakiin esimerkiksi mainintaa siitä, että metsästys tai koirien käyttökokeet eivät vaaranna eläinten hyvinvointia. Jotkut lausunnonantajat ehdottavat sääntelyn laajentamista koskemaan muun muassa kengitys- ja kerintäkilpailuita, sekä elo- ja valokuvausta. Lausunnoissa toivotaan, että perusteluissa, asetuksessa tai ohjeistuksella tarkennettaisiin sitä, millaisia eläinkilpailuja olisi pidettävä ilmoituksenvaraisina. Useissa lausunnoissa toivotaan, että kilpailueläinlääkärillä olisi jatkossakin mahdollisuus puuttua suoraan eläinten käyttöön kilpailuissa joko estämällä eläimen käyttö tai keskeyttämällä eläinkilpailu. Lausunnoissa ehdotetaan myös, että ilmoitus eläinkilpailuiden järjestämisestä tehtäisiin siihen maakuntaan, jonka alueella kilpailuja on tarkoitus järjestää sen sijaan, että toiminnasta ilmoitettaisiin järjestäjän kotipaikan maakunnalle.

Luvan- ja ilmoituksenvarainen eläinten pito

Lausunnonantajat suhtautuvat myönteisesti siihen, että eläintarhassa tai pysyvässä eläinnäyttelyssä pidettävien luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvien eläinten käyttö muihin kuin niiden hoitoon liittyvien opetettujen taitojen esityksiin ehdotetaan kiellettäväksi. Jotkut lausunnonantajat ehdottavat, että kaikkien eläinten käyttö sirkuksissa ja kiertävissä eläinnäyttelyissä kiellettäisiin.

Lausunnonantaja pitävät hyvänä sitä, että ammattimaisen tai laajamittaisen seura- ja harrastuseläinten pito määriteltäisiin nykyistä selkeämmin lain liitteessä. Lausunnonantajat ovat tehneet paljon yksityiskohtaisia ehdotuksia siitä, miten ehdotettuja eläinmääriin perustuvia rajoja toiminnan määritelmässä tulisi muuttaa.

Eläinten lopetus

Lausunnoissa kannatetaan eläinten viihdetarkoituksessa lopettamisen kieltämistä. Lausunnoissa esitetään eriäviä mielipiteitä siitä, tulisiko pykälässä selkeyden vuoksi poissulkea kiellon soveltaminen metsästykseseen ja kalastukseen. Lausunnoissa kiinnitetään huomiota siihen, että luonnonvaraisten eläinlajien tarhauksessa eläimet tulisi voida lopettaa ampumalla. Muutamassa lausunnossa esitetään, että eläinten metsästyksessä tulisi sallia myös riistatarhoissa.

Eläinten tainnuttamisen vaatimusta ennen verenlaskun aloittamista kannatetaan yleisesti. Eräissä lausunnoissa vastustetaan muutosta muun muassa perustuslain suojaamaan uskonnon ja omantunnon vapauteen vedoten.

Viranomaiset ja niiden tehtävät

Maakuntauudistuksen myötä paikallisiksi eläinten hyvinvointia valvoviksi viranomaisiksi ehdotetaan maakuntaa, poliisia ja rajaeläinlääkäreitä. Lausunnoissa on käsitelty paljon maakunnan nimeämistä valvontaviranomaiseksi sen sijaan, että tehtävä delegoitaisiin laissa suoraan tietyille viranhaltijoille. Tämän epäillään johtavan maakunnittain eroaviin käytäntöihin valvonnan järjestämisessä. Toisaalta joissain lausunnoissa nimenomaan kiitellään maakunnan nimeämistä valvontaviranomaiseksi, jolloin maakunta voi joustavammin päättää valvonnan järjestämisestä alueellaan. Eläinten hyvinvointivalvontaa suorittavien viranhaltijoiden pätevyysvaatimuksista on myös lausuttu paljon. Lausunnonantajat kiinnittävät huomiota siihen, että vain eläinlääkäri voi arvioida eläimen terveydentilaa ja tehdä eläinlääketieteellisiä päätöksiä. Osa lausunnonantajista ehdottaakin valvontaa suorittavan viranhaltijan pätevyysvaatimukseksi eläinlääkäriin pätevyyttä. Osa lausunnonantajista puolestaan ehdottaa, että eläinlääkäreiden lisäksi valvonnassa voitaisiin käyttää myös muun koulutuksen omaavia henkilöitä sellaisissa tehtävissä, jotka eivät edellytetä eläinlääketieteellistä koulutusta. Monet lausunnonantajat ehdottavat, että eläinten hyvinvointivalvontaa tekevien viranhaltijoiden pätevyydestä ylipäätään säädettäisiin. Lausunnonantajat kannattavat maakunnalle ehdotettua velvoitetta järjestää eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvien kiireellisten tehtävien hoitaminen myös virka-ajan ulkopuolella. Useat lausunnonantajat ovat kuitenkin huolissaan tehtävän edellyttämistä resurssitarpeista.

Valvonta ja tietojen julkisuus

Eläinten hyvinvoinnin valvonnan osalta tarpeellisena uudistuksena pidetään sitä, että eläintenpitokiellon noudattamista voisi jatkossa valvoa myös ilman epäilyä hyvinvointimääräysten rikkomisesta. Osa lausunnonantajista toivoo, että ilman epäilyä tarkastuksia voitaisiin tehdä kaikkiin sellaisiin paikkoihin, joissa eläimiä pidetään ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa, myös tuotantoeläintiloille. Lisäksi ehdotetaan, että maakunnalla pitäisi olla mahdollisuus valvoa alueensa tuotantotiloja ilman epäilyä esimerkiksi projektissa, jossa selvitetään nautojen kesäaikaista laiduntamista.

Ruokaviraston mahdollisuutta käyttää kameroita teurastamoiden valvonnassa pidetään yleisesti tarpeellisena uudistuksena. Etenkin ilta- ja yöaikaan tapahtuvan toiminnan sekä pienteurastamoissa ilman tarkastuseläinlääkäriin läsnäoloa tapahtuvan teurastuksen osalta kameravalvonnan katsotaan

ennaltaehkäisevän lainsäädännön rikkomista ja tehostavan valvontaa. Epäilyjä esitetään kuitenkin siitä, onko kameravalvontaan käytettävissä riittävästi resursseja. Osassa lausunnoista kameravalvontaa ehdotetaan pakolliseksi kaikille teurastamoille. Ehdotetaan myös sitä, että yrityksen omavalvontakameroiden materiaalia voitaisiin käyttää myös virallisen valvonnan työkaluna.

Valvontaviranomaisen oikeuteen käyttää asiantuntijaa valvonnassa ja tarkastusta tehdessään suhtaudutaan myönteisesti. Asiantuntija-apu voisi olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun tarkastetaan sellaisen eläinlajin pitämistä, jonka osalta viranomaisella itsellään ei ole riittävästi katsottavaa asiantuntemusta. Myös mahdollisuus avustajan käyttöön esimerkiksi eläinten kiinniottoon tai lopetukseen kiireellistä apua järjestettäessä pidetään hyvänä ja tarpeellisenä uudistuksena. Lisäksi ehdotetaan, että lakiin kirjattaisiin erityinen säännös eläimen omistajan oikeudesta avustajan käyttöön valvontatilanteessa.

Esityksessä säädettäisiin tiettyjen viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuudesta tilanteissa, jossa he havaitsevat avun tarpeessa olevia eläimiä tai jossa heillä on syytä epäillä, että eläimeen on kohdistettu rikoslaissa tarkoitettu eläinsuojelurikos. Ehdotettua säännöstä pidetään tärkeänä ja sen katsotaan selkeyttävän eri toimijoiden vastuita ja mahdollisuuksia ilmoitusten tekemiseen. Joissain lausunnoissa ehdotetaan, että ilmoitusvelvollisuuden valvontaviranomaiselle tulisi koskea myös tuotantotilalle sähköä, vettä ja rehua toimittavaa tahoja tilanteissa, jossa sähkö, veden tai rehun jakelu tai toimittaminen tilalle uhataan lopettaa ja on aiheutta epäillä, että eläinten hyvinvointi sen takia vaarantuu.

Hallinnolliset pakkokeinot

Lakiluonnokseen kirjattu mahdollisuus käyttää kehotusta valvonnassa nähdään hyvänä uudistuksena ja sen katsotaan vähentävän myös valvonnan aiheuttamaa hallinnollista taakkaa. Kehotuksen katsotaan voivan vähentää viranomaisten työmäärää tilanteissa, joissa tarkastuksella havaitaan vain pieniä puutteita.

Eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi tarpeellisen kiireellisen hoidon hankkimista koskevia säännöksiä pidetään entistä selkeämpinä. Eläimen myymisen, muun luovuttamisen tai lopettamisen osalta ehdotetaan, että näihin toimenpiteisiin tulisi voida ryhtyä ilman eläimen hyvinvoinnille aiheutettua vakavaa vaaraa. Lausunnonantajat tuovat esiin, että valvonnassa eläinten hyvinvoinnin kannalta ongelmallisiksi ovat muodostuneet tilanteet, joissa eläintenpidon epäkohdat uusiutuvat jatkuvasti viranomaisen useista määräyksistä huolimatta, vaikka tilanne olisi hetkellisesti määräysten antamisen jälkeen korjaantunut. Lausunnoissa ehdotetaan, että valvontaviranomaisen tulisi voida ryhtyä kiiretoimenpiteisiin myös silloin, kun toistuvasti rikotaan eläinten hyvinvointilakia ja sen nojalla annettuja säädöksiä, eikä annettuja määräyksiä tai kieltoja noudateta viranomaisen antamissa määräajoissa. Lausunnonantajat esittävät myös, että pykäliin lisättäisiin selventävä säännös siitä, missä tilanteissa eläimen omistajaa tai haltijaa ei tarvitse kuulla ennen ryhtymistä kiireellisen hoidon hankkimiseen tai ennen eläimen myymistä, muuta luovuttamista tai lopettamista.

Maksut ja palkkiot

Lausunnonantajat kiinnittävät huomiota eläinten hyvinvointivalvonnasta perittäviin maksuihin. Osa lausunnonantajista ehdottaa, että vasta toisesta uusintatarkastuskäynnistä voitaisiin periä maksu, jolloin maksu ei koettaisi rangaistuksenomaiseksi. Lisäksi epäillään, että maakuntien päättäessä maksujen määräytymisestä käytännöt saattavat vaihdella eri puolilla maata.